

Wetenschap in het nieuwe Anna Paviljoen

Op 9 april opende het Anna Paviljoen haar deuren. Dit moeder- en kindcentrum heeft moderne zorgsuites waar moeder en pasgeborene altijd bij elkaar blijven, ook als één van beiden medische zorg nodig heeft. Ook is er plek voor de partner. Een mooi staaltje van kwalitatief hoogstaande zorgverlening. Maar die hoge kwaliteit van zorg kan niet zonder wetenschappelijke onderbouwing. Twee voorbeelden.

Patiëntperspectief onderzocht: ervaringen van moeders van zieke pasgeborenen

MIREILLE STELWAGEN, KLINISCH VERPLEEGKUNDIG OPLEIDER EN VERPLEEGKUNDIG ONDERZOEKER KINDERGENEESKUNDE
ANNE VAN KEMPEN, NEONATOLOOG

Het nieuwe moeder- en kindcentrum is bijzonder geschikt om de zorgvisie Family Integrated Care (FIC) te kunnen realiseren. Maar welke meningen en ervaringen hebben ouders eigenlijk en wat kunnen de zorgprofessionals hiervan leren? Om deze vraag te beantwoorden, is in maart 2014 een kwalitatief onderzoek gestart.

Family Integrated Care en nieuwbouw

In de oude situatie lagen zieke pasgeborenen op de neonatologieafdeling, een grote zaal met couveuses en wiegjes. Kraamvrouwen werden opgenomen op de kraamafdeling of gingen met ontslag en kwamen enkele malen per dag op bezoek bij hun kind.

In het nieuwe Anna Paviljoen blijven moeder en pasgeborene altijd bij elkaar op één zorgsuite. Ouders kunnen snel en intensief betrokken worden in de zorg voor hun kind volgens het nieuwe zorgconcept FIC. De belangrijkste uitgangspunten van FIC zijn:

- Ouders zijn de primaire verzorgers van hun kind.
- Er is open communicatie en samenwerking tussen ouders en zorgprofessionals.
- Ouders hebben de regie. De artsenvisite vindt plaats op de suite. Ouders zijn

daarbij aanwezig en leveren een actieve bijdrage. De rol van de verpleegkundige is meer coachend.

Het onderzoek

Een eerste inventarisatie van meningen en ervaringen van moeders is gedaan in de oude situatie, tussen maart 2014 en september 2014. Hierbij zijn verbeterpunten, richtlijnen en/of handvatten geïdentificeerd voor de nieuwbouw.

Voor de dataverzameling heeft de onderzoeker acht dagdelen meegelopen met verpleegkundigen op de neonatologieafdeling om interacties van moeders met de zorgprofessionals te observeren en de context te doorgronden. Daarnaast vonden er vier focusgroepsbijeenkomsten plaats met in totaal achttien moeders. Tot slot zijn vier individuele diepte-interviews afgenomen bij moeders. Analyse van de gegevens is onafhankelijk parallel gedaan door twee onderzoekers. Het onderzoek is ondersteund door dr. Alvin Westmaas van de UvA.

Resultaten oude situatie

Moeders uiten zich zeer tevreden over de zorg en behandeling van hun pasgeborenen op de neonatologieafdeling. Zij voelen zich vooral als individu benaderd

en behandeld, en zijn tevreden over de mate van participatiemogelijkheden in de zorg voor hun kind. Naast de nadelen (fysieke afwezigheid, geen rust, geen privacy op een zaal), hebben moeders ook voordelen ervaren (veiligheid, kunnen promoveren van couveusezaal naar wiegenkamer en lotgenotencontact). Over de communicatie en het hebben van regie zijn moeders minder tevreden en daarin zijn belangrijke verbeterpunten gevonden. Deze verbeterpunten worden gecommuniceerd in teamvergaderingen en geïntegreerd in opleidingen en cursussen.

Vervolg

In het najaar van 2015 start het vervolgonderzoek naar de meningen en ervaringen van ouders ten aanzien van de zorg in de individuele suites in het nieuwe Anna Paviljoen. Daarnaast wordt er gestart met het inventariseren van meningen en ervaringen van de zorgprofessionals ten aanzien van het geïntegreerd werken op de individuele suites. ◀

Binnenkort verschijnt een artikel met de eerste ervaringen van de professionals in het blad Kleine Maatjes van de Vereniging van Ouders van Couveusekinderen.

A black and white photograph of three women sitting in modern, rounded office chairs in a bright, open-plan office hallway. The woman on the left is wearing a dark dress and high heels. The woman in the middle is wearing a patterned top and white pants. The woman on the right is wearing a white lab coat and white pants. They are all smiling at the camera. In the background, there is a reception desk and office cubicles.

Melanie Baas,
Mireille Stelwagen
en Anne van
Kempen te midden
van de zorgsuites
in het Anna
Paviljoen

Behandeling van zwangeren met posttraumatische stress-stoornis of bevalangst

MELANIE BAAS, ONDERZOEKER VERLOSKUNDE

De OptiMUM-studie is een gerandomiseerd onderzoek naar zwangeren met bevalangst (Fear of Childbirth), of een posttraumatische stress-stoornis (PTSS) na een eerdere bevalling. We onderzoeken of Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR) een effectieve en veilige behandeling is tijdens de zwangerschap. De helft van de deelnemers krijgt deze behandeling bovenop de standaard zwangerschapsbegeleiding. EMDR is een psychologische behandeling waarbij de patiënt denkt aan de heftige beelden, terwijl ze wordt afgeleid met snelle oogbewegingen. Doordat het werkgeheugen belast wordt, worden de heftige beelden minder naar en verminderen de klachten.

Achtergrond

Zwangerschap en bevalling horen een gelukkige tijd te zijn, maar kunnen gepaard gaan met psychische klachten. Circa 20% van de zwangeren heeft psychologische problemen. Na een bevalling ontwikkelt 1-3% van de vrouwen PTSS. Hoewel het risico hoger is bij interventies zoals een spoedkeizersnee, kan ook een medisch gezien ongecompliceerde bevalling leiden tot PTSS. Wanneer deze vrouwen opnieuw zwanger worden, kan dit ge-

paard gaan met ernstige angst rondom zwangerschap en bevalling. Ook vrouwen die nog niet eerder zijn bevallen, kunnen zeer angstig zijn voor de bevalling. Angst tijdens de zwangerschap is gereleerd aan negatieve obstetrische en neonatale uitkomsten en psychologische klachten postpartum.

Inclusie

Alle meerderjarige, Nederlandstalige zwangeren krijgen een vragenlijst uitgedeeld aan het begin van hun zwangerschap. Bij een klein aantal van de vrouwen die de vragenlijst invullen, zal het formulier aanleiding geven voor een interview. Op basis van de vragenlijst en het interview concluderen we wie er PTSS na een vorige bevalling hebben, of bevalangst.

Iedere zwangere kan last krijgen van deze psychologische klachten. We hebben daarom ook de eerstelijns verloskundigenpraktijken gevraagd om mee te doen met dit onderzoek. Uiteindelijk hebben we allemaal hetzelfde doel: goede zorg leveren.

Relatie met Family Integrated Care

Het is bekend dat sociale steun erg belangrijk is bij het verwerken van heftige

gebeurtenissen. Het feit dat een jong gezin in het Anna Paviljoen na de bevalling altijd bij elkaar kan blijven, komt dit proces ten goede.

Belang voor de praktijk

Er heerst nog steeds een groot taboe op psychische problemen rondom zwangerschap en bevalling. Er is nog niet genoeg kennis voor tijdige herkenning en doorverwijzing. Daarnaast is het een probleem dat er weinig onderzoek gedaan is naar het effect van psychologische behandelingen bij zwangeren. Wanneer er een evidence based effectieve en veilige behandeling is, kunnen zwangeren standaard gescreend worden en, indien nodig, worden doorverwezen. Wij hopen aan te tonen dat EMDR leidt tot symptoomvermindering, minder sectio's, en betere maternale en neonatale uitkomsten. ◀

Melanie Baas maakt deel uit van de onderzoeksgroep met dr. Mariëlle van Pampus, dr. Claire Stramrood, dr. Lea Dijkman, prof. dr. Ad de Jongh.